

METODOLOŠKO POJASNILO

IZDATKI IN VIRI FINANCIRANJA ZDRAVSTVENEGA VARSTVA

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Izdatki in viri financiranja zdravstva, Slovenija, letno (Elektronska objava)

Vsebina:

1. NAMEN
2. PRAVNA PODLAGA
3. ENOTA OPAZOVANJA
4. ZAJETJE
5. ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV
6. DEFINICIJE
7. POJASNILA
8. OBJAVLJANJE PODATKOV
9. REVIDIRANJE PODATKOV
10. DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Pripravila: Irena Černič

Zadnjič osveženo: 20. 6. 2019

1. NAMEN

Namen raziskovanja je prikazati podatke o izdatkih in virih financiranja zdravstvenega varstva v Sloveniji, pripravljenih v skladu z mednarodno primerljivo metodologijo **SHA**, kar je angleška kratica za metodologijo Sistema zdravstvenih računov (ang. "A System of Health Accounts") in je rezultat skupnega dela treh mednarodnih institucij, in sicer: OECD, Eurostat-a in WHO.

Sklop osnovnih tabel v okviru SHA metodologije prikazuje izdatke za zdravstvo po mednarodni klasifikaciji za zdravstvene račune (ang. "International Classification of Health Accounts - **ICHA**"), ki zajema tri dimenzije izdatkov za zdravstvo, in sicer:

- po vrstah zdravstvenih obravnjav (t. i. funkcionalni klasifikaciji) (ICHA-HC);
- po dejavnosti izvajalcev zdravstvenih storitev (ICHA-HP);
- po virih financiranja zdravstva (ICHA-HF).

Ključne spremenljivke so različni viri/scheme financiranja zdravstvenega varstva, npr. država, občine, skladi socialne varnosti, neprofitne organizacije, tujina, plačila iz žepa idr..

Ključne statistike so npr. celotni tekoči izdatki in viri financiranja zdravstvenega varstva v Sloveniji, odstotni delež le-teh v BDP ter njihova delitev po virih financiranja (klasifikacija HF), po namenu/vrsti zdravstvene obravnave (klasifikacija HC) in po dejavnosti izvajalcev zdravstvene storitve (klasifikacija HP), indeksi rasti idr..

2. PRAVNA PODLAGA

- Veljavni [letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)
- [Uredba Komisije \(EU\) 2015/359 z dne 4. marca 2015 o izvajanju Uredbe \(ES\) št. 1338/2008 Evropskega parlamenta](#)

3. ENOTA OPAZOVANJA

Enota opazovanja so vsi izvajalci različnih zdravstvenih storitev v opazovanem koledarskem letu.

4. ZAJETJE

V podatke so zajeti vsi izdatki rezidentov Slovenije za opravljene zdravstvene storitve, za izdana zdravila in za medicinsko tehnične pripomočke. Vključena so javna, zasebna in podarjena sredstva.

5. ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Za izvedbo raziskave o izdatkih in virih financiranja zdravstvenega varstva v Sloveniji uporabljamo predvsem podatke iz administrativnih virov, podatke iz različnih statističnih raziskovanj in že objavljene podatke različnih uradnih evidenc, in sicer: osnovni vir so podatki Zavoda za zdravstveno zavarovanje RS, nato podatki zavarovalnic, Nacionalnega inštituta za javno zdravje RS, Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje RS, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter Skupnosti socialnih zavodov Slovenije, sledijo zaključni računi ministrstev in občin ter številni drugi dajalci podatkov.

6. DEFINICIJE

Klasifikacija zdravstvenih obravnav (funkcionalni klasifikaciji) (ICHA-HC)

1.1. Zdravstvene obravnave in proizvodi

HC.1. Storitve kurativnega zdravljenja. Sem spadajo medicinske in paramedicinske storitve, ki se izvajajo med epizodo kurativnega zdravljenja. Ta zajema lajšanje simptomov bolezni ali poškodb, zmanjšanje resnosti bolezni ali poškodb ali zaščito pred poslabšanjem in/ali komplikacijami bolezni in/ali poškodb, ki bi lahko ogrozile življenje ali normalne življenjske funkcije. Izvaja se lahko v bolnišnicah, ambulantah ali na domu.

HC.2. Storitve rehabilitacije. Ta zajema storitve, ki so usmerjene na izboljšanje funkcionalnih sposobnosti bolnikov, pri katerih so funkcionalne omejitve bodisi posledica nedavne bolezni ali poškodbe bodisi so periodične narave (regresija ali progresija). Izvaja se v bolnišnicah, rehabilitacijskih centrih, ambulantah ali na domu.

HC.3. Storitve dolgotrajne zdravstvene oskrbe. Ta zajema daljšo zdravstveno oskrbo in nego bolnikov, ki zaradi kronične poškodbe ali bolezni in s tem zmanjšane stopnje neodvisnosti in zmožnosti samostojnega življenja potrebujejo stalno pomoč. Dolgotrajno zdravstveno nego bolnišničnih bolnikov nudijo ustanove ali domovi v skupnosti ter gospodinjstva.

HC.4. Pomožne zdravstvene storitve. Sem spadajo razne storitve, ki jih izvajajo v glavnem paramedicinski ali medicinski tehniki z ali brez neposrednega nadzora zdravnika. To so storitve laboratorija, slikovna diagnostika in prevoz bolnikov.

HC.5. Zdravila in medicinskotehnični pripomočki. Sem spadajo medicinski izdelki za ambulantne bolnike in storitve, povezane z razdeljevanjem, kot so maloprodaja, nameščanje, vzdrževanje in oddajanje medicinskih izdelkov in pripomočkov v najem.

HC.6. Preventiva in javne zdravstvene storitve. V preventivo in med javne zdravstvene storitve spadajo storitve, ki so namenjene izboljševanju zdravstvenega stanja prebivalstva, in se v tem razlikujejo od kurativnih storitev, ki so namenjene »popravljanju zdravstvenih disfunkcij«.

HC.7. Upravljanje v zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Sem spadajo dejavnosti zasebnih zavarovalnic, organov državne in lokalne uprave ter socialno varstvo, načrtovanje, upravljanje, zakonsko urejanje, zbiranje sredstev in obravnavanje zahtevkov v okviru sistema obravnave.

1.2. Z zdravstvom povezane storitve in investicije

HC.R.1. Bruto investicije. Vključene so investicije domačih izvajalcev zdravstvenih storitev, razen tistih, ki spadajo pod postavko HP.5. Prodaja zdravil in medicinsko tehničnih pripomočkov.

HC.R.2. Izobraževanje in usposabljanje zdravstvenega osebja. Vključeno je javno in zasebno izobraževanje in usposabljanje zdravstvenega osebja, vključno z upravljanjem, inšpekcijo in podporo institucijam, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in usposabljanjem zdravstvenega osebja.

HC.R.3. Raziskave in razvoj v zdravstvu. Vključene so RR dejavnosti na področju higiene živil, prehrane in tudi radiacije (rentgena) za medicinske namene, biokemijskega inženiringa, zdravstvenega informiranja, racionalizacije zdravljenja in farmakologije (vključno s testiranjem zdravil in rejo laboratorijskih živali za znanstvene namene) ter raziskav, povezanih z epidemiologijo, preprečevanjem industrijskih bolezni in odvisnosti od drog.

HC.R.4. Kontrola živil, higiene in pitne vode. Sem spadajo storitve povezane s skrbjo za javno zdravje, ki so del drugih javnih dejavnosti, na primer nadzor in pravno urejanje različnih industrijskih dejavnosti, vključno z oskrbo z vodo.

HC.R.5. Medicinska ekologija. Sem spadajo razne dejavnosti v zvezi s spremljanja okolja in okoljskega nadzora s posebnim poudarkom na skrbi za javno zdravje.

HC.R.6. Dolgotrajna oskrba - socialne storitve. Sem spadata daljša socialna oskrba in nega oseb, ki zaradi kronične poškodbe ali bolezni in s tem zmanjšane stopnje neodvisnosti in zmožnosti samostojnega življenja potrebujejo stalno pomoč. Dolgotrajno oskrbo oseb nudijo ustanove ali domovi v skupnosti ali gospodinjstva.

HC.R.7. Upravljanje in zagotavljanje denarnih nadomestil. Sem spada upravljanje in zagotavljanje denarnih nadomestil, povezanih z zdravstveno oskrbo, iz programov socialnega varstva v obliki transferjev posameznikom in gospodinjstvom.

2. Klasifikacija po dejavnosti izvajalcev zdravstvenih storitev (ICHA-HP)

HP.1. Bolnišnice. Sem spadajo ustanove z licenco, ki se primarno ukvarjajo z izvajanjem medicinskih storitev, z diagnostiko in zdravljenjem; te storitve vključujejo storitve zdravnika, zdravstveno nego in druge zdravstvene storitve za bolnišnične bolnike ter specializirane storitve namestitve, ki jih potrebuje bolnišnični bolnik. Bolnišnice lahko kot sekundarno dejavnost opravljajo tudi specialistične ambulantne storitve.

HP.2. Ustanove za zdravstveno nego in domovi. Vključene so ustanove, ki se primarno ukvarjajo z oskrbo v domovih in obenem z zdravstveno nego, nadzorom in drugimi oblikami oskrbe, ki jo potrebujejo varovanci.

HP.3. Zunajbolnišnične ambulante – vključene so ustanove, ki se primarno ukvarjajo z zdravstvenimi storitvami za ambulantne bolnike, ki ne potrebujejo bolnišničnih storitev.

HP.4. Izvajalci pomožnih zdravstvenih storitev. Sem spadajo izvajalci, ki nudijo npr. laboratorijske storitve, slikovno diagnostiko in prevoz bolnikov.

HP.5. Lekarne in drugi ponudniki medicinskega blaga. Vključene so ustanove, katerih glavna dejavnost je javna maloprodaja medicinskih izdelkov za osebno rabo ali potrošnjo oziroma za potrošnjo v gospodinjstvih. Sem spadajo tudi ustanove, katerih glavna dejavnost je izdelava medicinskih izdelkov za osebno uporabo ali potrošnjo oziroma za potrošnjo v gospodinjstvih in nameščanje ter popravila teh izdelkov v kombinaciji s prodajo.

HP.6. Izvajalci preventive in javnih zdravstvenih storitev. Sem spadajo tako državno kot zasebno upravljanje in izvajanje javnih zdravstvenih programov, na primer programov za spodbujanje in varovanje zdravja.

HP.7. Splošna zdravstvena administracija in zavarovanje. Vključene so ustanove, ki se primarno ukvarjajo z zakonskim urejanjem dejavnosti agencij (zavodov), ki izvajajo zdravstveno varstvo, s splošno administracijo zdravstvene politike in z zdravstvenim zavarovanjem.

HP.8. Druge dejavnosti. Vključeni so izvajalci, ki niso uvrščeni pod nobeno drugo postavko in izvajajo zdravstveno varstvo kot sekundarni ali drugi izvajalci. To so izvajalci storitev medicine dela in zasebna gospodinjstva kot izvajalci nege na domu.

HP.9. Tujina. V to postavko so vključene nerezidenčne enote, ki izvajajo zdravstveno varstvo za rezidenčne enote oz. njihovo končno porabo.

7. POJASNILA

Podatki so zbrani v skladu s [SHA \(ang. System of health accounts\) metodologijo](#) iz leta 2011.

8. OBJAVLJANJE PODATKOV

Podatke o izdatkih in virih financiranja zdravstvenega varstva v Sloveniji objavljamo enkrat letno, in sicer v obliki Prve statistične objave. Podatki so dostopni na spletnih straneh Statističnega urada RS v okviru področja Kakovost življenja, podpodročja Zdravje in zdravstvo, na povezavi: <https://www.stat.si/StatWeb/Field/Index/10/117>.

9. REVIDIRANJE PODATKOV

Objavljeni podatki o izdatkih in virih financiranja zdravstvenega varstva v Sloveniji nimajo ne statusa začasnih ne končnih podatkov, ker so predmet redne letne revizije bodisi zaradi sprememb samih vhodnih podatkov bodisi zaradi metodologije same, ki se vedno znova izboljšuje.

Prelom v časovni vrsti: z letom 2014 je v uporabi revidirana metodologija SHA 2011 (prej je bila v uporabi verzija SHA 1.0 iz leta 2000).

10. DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

/